

หอยห่อม (cyclophorid snails) เป็นหอยทากบกกลุ่มที่มีฝาปิดเปลือก (operculum) จัดอยู่ในวงศ์ Cyclophoridae อาศัยอยู่บนพื้นดินที่ชื้นตามแนวเหือกเขาหรือที่ราบสูง โดยเฉพาะภูเขาหินปูน บางแห่งจึงเรียกหอยชนิดนี้ว่า หอยภูเขา ส่วนชื่อหอยห่อมนั้น มีที่มาจากมีกลิ่นหอมเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์เมื่อนำมาประกอบอาหาร เช่น ย่าง เผา หรือต้ม หอยห่อมมีเปลือกหนาและแข็ง มีความกว้างประมาณ 2-7 เซนติเมตร สีเปลือกมีความผันแปรมากพบตั้งแต่ สีขาวขุ่น น้ำตาลเข้ม และสีดำ หลายชนิดเปลือกมีลวดลายสะดุดตา ที่สำคัญตัวเต็มวัยมักมีขอบปากเปลือกที่หนาหรือบานออกคล้ายปากแตร

ในฤดูฝนมักพบหอยห่อมเดินบนเศษซากใบไม้ ในช่วงที่อากาศแห้งแล้งหอยห่อมจะจำศีลหลบอยู่ในรูหรือโพรง หอยห่อมมีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อาหารในการเป็นผู้ย่อยเศษซากใบไม้ให้มีขนาดเล็กลง เพิ่มสารอินทรีย์ให้แกดิน นอกจากนี้หอยห่อมยังถูกสัตว์อื่นกินเป็นอาหาร เช่น นก หนู สัตว์ฟันแทะอื่นๆ รวมทั้งลิงด้วย

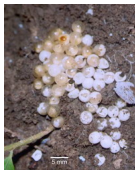
ปัจจุบันมีรายงานชนิดของหอยห่อมทั่วโลกมากกว่า 100 สปีชีส์ แพร่กระจายในประเทศแถบเขตร้อน และกึ่งเขตร้อนของทวีปเอเชีย ไทยพบแล้ว 10 สปีชีส์ จากการศึกษารูปแบบของโครโมโซมหรือคาริโอไทป์ พบว่ามีจำนวนโครโมโซม $2n = 28$ และการวิจัยครั้งนี้เป็นการรายงานระบบโครโมโซมเพศแบบ ZW/ZZ (ZW type) ในหอยทากบกวงศ์นี้เป็นครั้งแรกของโลก

หอยห่อม *Cyclophorus saturnus* จากอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว จ. จันทบุรี

หอยห่อมเพศผู้แสดงอวัยวะสืบพันธุ์ อยู่ด้านขวาของลำตัวใกล้หัว

ไข่หอยหอมเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. ก่อนที่ตัวอ่อนจะฟักออกมาถุงหุ้มจะเปลี่ยนจากสีขาวเป็นใส

Cyclophorus aurantiacus เป็นหอยหอมชนิดที่มีขอบปากเปลือกหนาและมีสีส้มแดงสวยงาม

ก้อยหอยหอม (ยำอีสาน) โดยต้มให้สุกแล้วปรุงรสและเติมผัก

ข้อมูล/ภาพ น.ส. บังอร กองอิม และ ศ.ดร. สมศักดิ์ ปัญญา
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

